

Kde a jak Česká republika pomáhá

BOSNA A HERCEGOVINA

Kde a jak Česká republika pomáhá

BOSNA A HERCEGOVINA

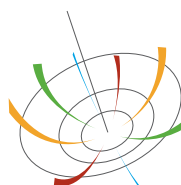

Mgr. Jiří Pánek a kol.

Olomouc 2013

Kde a jak
Česká republika
pomáhá

Katedra rozvojových studií
Přirodovědecká fakulta, Univerzita Palackého

UNIVERZITA
PALACKÉHO
V OLOMOUCI

OBSAH

Úvodní slovo	7
Bosna a Hercegovina	10
Info o Bosně a Hercegovině	13
Vybrané projekty	14
Zavedení ekologického chovu včel	15
Odminování Bosny a Hercegoviny	16
Modernizace a uvedení řídicích systémů, povrchový důl PK Dubrave 1. a 2. etapa	19
Pracovní listy	21
Pracovní listy – řešení	24
Poznámky	26
Tiráž	28

ÚVODNÍ SLOVO

Globalizovaný svět je plný paradoxů a překvapení. Před půl stoletím jsme dokázali vyslat člověka na oběžnou dráhu a nedlouho poté na Měsíc. Nedokázali jsme se však definitivně zbavit některých eradikovatelných nemocí, jako je např. malomocenství nebo dětská obrna.

Světový ekonomický produkt dosahuje hodnoty přibližně 70 tisíc miliard amerických dolarů, to znamená 10 tisíc USD na jednoho obyvatele. Přesto žije miliarda lidí pod hranicí absolutní chudoby, za méně než 1,25 dolaru na den.

Odpověď na otázku, proč jsou některé země a regiony zaostalé a jiné se úspěšně rozvíjejí, není vůbec jednoduchá. Někteří to vysvětlují tzv. teorií závislosti (světové hospodářství je hierarchický systém, kde „centrum“ vytváří závislou „periferii“, západní blahobyt je pak důsledkem vykořisťování bývalých koloniálních území).

Jiní hledají vysvětlení s pomocí geografických a environmentálních faktorů (např. v tropech je rozvoj obecně obtížnější kvůli klimatickým podmínkám a infekčním nemocem; vnitrozemské státy jsou na tom hůře, než státy s přístupem k moři apod.).

Další skupina odborníků zastává tzv. kulturní determinismus, kde nezbytným předpokladem prosperity je zaměření na soustavnou práci, inovace, úspory, vytváření zisku, ale také je nezbytná vysoká míra sociální důvěry ve společnosti, náročnost etického systému a schopnost dobrého vládnutí.

Nejspíše to bude od každého trochu a čekáme na tvůrčí syntézu těchto tří přístupů. Ať už je to však jakkoliv, podstatné jsou především skutky (praxe), nikoliv jen slova (teorie). Proto je důležité, aby rozvinuté země, ale také komunity a jednotlivci v těchto zemích, byli ochotni a schopni kvalifikovaně pomáhat bližním v nouzi. A to nejen v rámci rodiny, regionu nebo dané země, ale také těm, kteří jsou geograficky a kulturně vzdáleni.

Kromě solidarity a altruismu k tomu máme i řadu dobrých praktických důvodů. Poskytováním rozvojové pomoci, resp. rozvojové spolupráce, můžeme do jisté míry předcházet ozbrojeným konfliktům a terorismu. Můžeme omezovat nelegální migraci a organizovaný zločin, chránit životní prostředí a ekosystémy globálního významu, pronikat na nové, do budoucna možná perspektivní trhy. Můžeme takto napomoci uplatnění našich výrobků a technologií v zahraničí, vylepšit svoji prestiž na mezinárodní scéně, budovat lepší diplomatické vztahy se zeměmi přijímajícími pomoc. A můžeme také podpořit zaměstnanost a odborné i jazykové dovednosti především u mladých lidí, kteří nejčastěji v rámci rozvojové spolupráce do zahraničí vyjíždějí.

Česká republika poskytuje zahraniční rozvojovou pomoc (spolupráci) od roku 1995 a takřkajíc se „učí za pochodu“. Objem naší pomoci není velký, jen asi 0,1 % hrubého domácího produktu (objem pomoci poskytovaný skandinávskými státy je zhruba sedminásobný). Přesto má tato pomoc svůj dobrý význam a smysl nejen v zemích příjemce, ale také u nás – přispívá ke zvyšování povědomí o dnešním komplikovaném světě a výzvách globálního významu, kterým budeme čelit.

Tato publikace se snaží zjednodušenou, ale názornou formou informovat o projektech a aktivitách, které probíhají nebo donedávna probíhaly v deseti prioritních zemích české zahraniční rozvojové spolupráce. Doufáme, že Vás zaujme do té míry, že se o rozvojových zemích budete chtít dozvědět více a sami si najdete potřebné informace z veřejně přístupných zdrojů. To alespoň bylo naše přání a cíl – nezavalit Vás množstvím dat, ve kterých se ztrácí vlastní informace a nepřehltit Vás informacemi, ve kterých se ztrácí poznání a porozumění.

Pokud tedy následující stránky vzbudí ve Vás, dospělých i studentech, zájem o dění v rozvojových zemích a snad i touhu se do rozvojových aktivit nějakou formou zapojit, bude pro nás nejlepší odměnou vědomí, že jsme se nenamáhali zbytečně.

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

vedoucí Katedry rozvojových studií
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

PROČ BOSNA A HERCEGOVINA?

Prioritu české rozvojové spolupráce v Bosně a Hercegovině představují sektory – energetika, zdravotnictví, zemědělství, státní správa a občanská společnost či podpora v sektoru zásobování vodou a sanitace.

Za příkladnou lze považovat realizaci projektů v sektoru zemědělství, kde i nadále pokračuje úspěšná spolupráce s projektem FARMA (Fostering agricultural markets) – jedná se o společný projekt americké rozvojové agentury USAID a švédské rozvojové agentury Sida. Spolupráce probíhá také v rámci projektu české rozvojové spolupráce „Zvýšení výroby mléka v severovýchodní Bosně“, zaměřeného na podporu a zkvalitnění produkce mléka. Spolupráce s projektem FARMA se velmi osvědčila a v současnosti se připravuje další společný projekt, jehož cílem bude přispět k odstranění překážek exportu z Bosny a Hercegoviny do EU pro výrobky živočišného původu. Česká Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS) se soustředí na předávání zkušeností a poskytování pomoci při tvorbě kapacit pro přístupová jednání a následné členství v EU, přizpůsobování legislativy a technickou pomoc. Budou realizovány projekty v sektorech životního prostředí, zemědělství a ekonomického rozvoje (včetně energetiky).

V roce 2012 došlo v Bosně a Hercegovině také k zahájení realizace projektů ve dvou nových sektorech, kterými jsou zdravotnictví a státní správa a občanská společnost. Bude zahájen projekt týkající se rozvoje kapacit v oblasti cévní chirurgie ve vybraných zdravotnických zařízeních v Sarajevu a Banja Luce.

Důležitým aspektem projektů České rozvojové agentury (ČRA) v Bosně a Hercegovině je důraz na rovnoměrné zapojení partnerů z obou bosenských entit. V již zmiňovaném zemědělském projektu jsou tak zapojeni jak farmáři z Federace Bosny a Hercegoviny, tak i farmáři z Republiky srbské. V roce 2011 byl v tomto duchu zahájen projekt: „Zlepšení odpadového hospodářství v municipalitách Doboaj a Maglaj (Do-Ma čisto), na kterém se podílí municipalita z obou entit.

V roce 2012 byla ČRA za spolupráci s bosenskou stranou oceněna.

Zdroj: Česká rozvojová agentura

BOSNA A HERCEGOVINA

Bosna a Hercegovina je stát ležící na jihovýchodě Evropy na Balkánském poloostrově, který má přístup k Jaderskému moři o délce několika málo kilometrů. Sousedí s Chorvatskem, Černou Horou a Srbskem. Území státu se rozkládá na rozloze 51 129 km² (což představuje asi dvě třetiny území ČR), počet obyvatel dosahuje těsně pod 4 miliony. Bosna a Hercegovina je „Babylónem Evropy“ co do náboženské a národnostní rozmanitosti. Společným pojítkem všech skupin obyvatelstva je naopak jazyk, který je sice ve svých drobných mutacích podle jednotlivých entit oficiálně pojmenován jako bosenština, chorvatština nebo srbština, ale je vzájemně plně srozumitelný. Údaje o skladbě obyvatelstva se částečně liší i z oficiálních zdrojů, střední hodnoty národnostního složení jsou přibližně následující: Bosňáci v počtu 44 %, Srbové 31 % a Chorvaté 17 %. Minority tvoří Albánci, Černohorci nebo občané definující se jako Jugoslávci aj. Rozdělení věřících prakticky kopíruje etnické složení (což je důvod, proč bývá občas místo slova Bosňák používáno přímo Muslim): islám 44 %, srbské pravoslaví 31 % a katolictví 17 %. Hlavním městem státu je Sarajevo (více než 300 000 obyvatel). Dalšími významnými městskými centry jsou převážně srbská Banja Luka (cca 220 000), bosňácká Tuzla a Zenica (cca 120 000) nebo většinou bosňácko-chorvatský Mostar (cca 100 000) zapsaný na seznamu světového dědictví UNESCO. Složitá skladba populace a komplikovaná minulost si vyžádala neméně složitý a komplikovaný politický systém sui generis, kombinující mnoho prvků z různých standardních politických uspořádání.

Území dnešní Bosny a Hercegoviny bylo původně osídleno ilyrskými kmeny, podle kterých dostala název provincie, jež se stala součástí Římské říše ve 2. století př. n. l. (Illyricum). Asi v 6. století začaly do oblasti pronikat slovanské kmeny. První nezávislé bosenské státní uskupení vzniká ve 14. století za vlády Stepjana Tvrtka. V této době dosahuje Bosna a Hercegovina největšího rozmachu, po smrti úspěšného vladaře se ale stát rozpadá na několik samostatných držav. S výjimkou této krátké etapy nebylo území už nikdy suverénní státní jednotkou. V 15. století dochází k dobytí oblasti Turky a tato událost definuje život obyvatel na dlouhá století. Tlak na islamizaci území a výhody, které z toho pro obyvatele vyplývaly, daly vzniknout dnešní různorodé skladbě populace, ve které se mísí obyvatelé rozličného etnického původu, vyznání nebo kultury. Pod nadvládou Osmanské říše zůstává Bosna a Hercegovina s určitou mírou autonomie celých 400 let – až z rozhodnutí Berlínského kongresu (rok 1878) získává teritorium do správy Rakousko-Uhersko. Do dějin se zapisuje Bosna a Hercegovina dne 28. 6. 1913, kdy byl v současném hlavním městě Sarajevu zavražděn následník rakousko-uherského trůnu František Ferdinand D'Este, což posloužilo jako záminka k zahájení první světové války. Po jejím skončení se území stalo součástí Království Srbů, Chorvatů a Slovinců; v roce 1929 přejmenovaném na Jugoslávii. Po druhé světové válce, během které je Bosna a Hercegovina začleněna do fašistického ustašovského Chorvatska, se stává jednou ze svazových republik Jugoslávie. Rozpad společného státu vyústil na začátku 90. let v občanskou válku, ve které patřily oblasti dnešní Bosny a Hercegoviny mezi nejpostiženější oblasti ať už do rozsahu etnických čistek, kladení min nebo devastace měst. Dnes je stát na základě mírové Daytonské

dohody z roku 1995 tvořen muslimsko-chorvatskou Federací Bosny a Hercegoviny (51 % území), Republikou srbskou (49 %) a oblastí se zvláštním statutem spravovanou oběma entitami, distriktem Brčko.

Bosna a Hercegovina je převážně pahorkatá země. V zalesněných, místy však zcela holých, částečně zkrasovělých oblastech Dinárských hor, které se táhnou přes celé území od západu k východu a leží v nich i nejvyšší vrchol země – Maglič 2386 m n. m., převládá horské kontinentální podnebí s krátkými chladnějšími léty a dlouhými studenými zimami. Klima se dále člení v návaznosti na členitý georeliéf země: na severu, kam sahá část Panonské nížiny, je kontinentální, v oblastech blízko při pobřeží Jaderského moře místy i středomořské. Tato část však zabírá pouze malý díl země na jihovýchodě. Pro Bosnu a Hercegovinu jsou jinak typická strmá horská pásma, kde jsou chudé půdy. Zemědělsky se proto využívá zejména oblast na severu v údolí podél řeky Sávy (která tvoří přirozenou hranici s Chorvatskem) a jejích přítoků, řeky Vrbas a Bosny nebo řeky Neretvy na jihu státu (blízko 20 km dlouhého koridoru k moři u města Neum, který má velký ekonomický a strategický význam). Spíše než ornou půdu nabízí Bosna a Hercegovina lesy a pastviny, čemuž odpovídá i fakt, že v zemědělství převažuje živočišná výroba – ovce, kozy a skot; v přehradních nádržích se chovají pstruzi a další sladkovodní ryby. Nejvíce se pěstuje pšenice, kukuřice, brambory, cukrová řepa a různé druhy ovoce a zeleniny. Zaměstnanost v zemědělství se odhaduje kolem 20 %, což je jedno z nejvyšších čísel v Evropě. Plnou obnovu v agrárním sektoru brzdí strach z objevených i dosud neobjevených minových polí, nakladených během občanské války. V zemi se těží řada hospodářsky významných nerostů, např. železná ruda, mangan, nikl, chrom, hnědé uhlí nebo bauxit.

Hospodářství Bosny a Hercegoviny, které již za dob Jugo-slávie patřilo ve federaci k nejméně výkonným, hluboce poznamenala občanská válka. Průmyslová i zemědělská produkce a obchod se během jejího trvání prakticky rozpadly. Nejvíce rozvinutý zůstal dřevařský a papírenský nebo oděvní, kožedělný a obuvnický průmysl. V zemi byl v socialistické éře alokován hlavně těžký průmysl – metalurgické závody, hutě, zbrojovky a strojírna – který je dnes ve vztahu ke světové produkci nekonkurenceschopný. V průběhu války i krátce po jejím ukončení do země proudila primárně humanitární pomoc. Následoval příliv rozvojové pomoci zaměřující se zejména na obnovu infrastruktury a na budování kapacit pro uprchlíky, kterých bylo v zemi několik set tisíc. V této době si Česká republika získala pozici relativně významného partnera rozvojové spolupráce pro svoji kulturní blízkost a zkušenost s obdobím společenské, ekonomické a politické tranzice.

V důsledku dosažení určité úrovně poválečné stabilizace je trendem posledních let postupný odchod donorů. Obnova ekonomiky probíhá postupně, země však zřejmě zůstane i v nejbližší době závislá na finanční podpoře ze zahraničí. Pro vládu stojí v popředí obnova měst a vesnic. Stále ještě chybí především dostatek potravin, paliv a zásobování elektrickým proudem. Cílem je co nejrychlejší osamostatnění a ukončení závislosti na zahraniční pomoci. Díky ní se dosud podařilo zabezpečit

zásobování vodou či opravit základní komunikační síť, nicméně velká část silnic v Bosně a Hercegovině je velmi úzká, nadále nemá středový pruh ani zpevněnou krajnici, což je dáno i vysokou technickou náročností staveb, které vedou přes vysoká horská sedla. Při jejich budování je třeba prorážet tunely a překonávat průsmyky. O dálnicích v Bosně a Hercegovině prakticky nelze hovořit. Země má jinak vynikající předpoklady pro cestovní ruch – hory, řeky a celkově atraktivní krajinný ráz tvoří velké bohatství a potenciál rozvoje. Bohužel nadále se objevují problémy s černými skládkami odpadu ať už na krajích měst či v panenské přírodě. Rozkvět turistického ruchu dodnes ztěžuje již zmíněná hrozba nevybuchlých min nakladených podél hlavních válečných front (odpovídajících přibližně hranicím mezi státy federace). Jejich zlikvidování patří spolu s cílem ekonomicky a bezpečnostně stabilizovat zemi k prioritním střednědobým úkolům vlády. Zatímco vstup do Evropské unie je drtivou většinou obyvatelstva dlouhodobě podporován, členství v Severoatlantické alianci (NATO) nemá mezi složkami státu rovnoměrnou podporu – v Republice srbské jsou příznivci vstupu v menšině. K úspěšné integraci do regionálních, evropských či světových organizačních struktur, stejně jako k dosažení dalších rozvojových cílů je zejména nutné překonat roztržitost ve vedení státu danou neshodami mezi federálními entitami a na budování společného státu spolupracovat.

Zdroje:

ANDĚL, Jiří – BIČÍK, Ivan – HAVLÍČEK, Tomáš a kol. (2010) Makroregiony světa. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti.

Atlas světa (2005) Praha: Euromedia Group – Knižní klub.

Bosna a Hercegovina: souhrnné teritoriální informace (2012) In: BusinessInfo – oficiální portál pro podnikání a export.

Dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/bosna-a-hercegovina-zakladni-informace-o-teritoriu-19279.html>, 18. 10. 2012.

BRITTEN, Uwe et al. (2009) Kapesní atlas světa s lexikonem států. Ostfildern: Falk-Verlag.

Constitution of Bosnia and Herzegovina (1995). Dostupné na: http://www.ccbh.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_engl.pdf, 10. 10. 2012.

HANUS, Martin – ŠÍDLO, Luděk (2011) Školní atlas dnešního světa. Praha: Terra.

LIŠČÁK, Vladimír (1998) Státy a území světa. Praha: Libri.

Praktický atlas světa (2011) Praha: Kartografie Praha.

INFO O BOSNĚ A HERCEGOVINĚ

Název:	Bosna a Hercegovina
Hlavní město:	Sarajevo
Rozloha:	51 129 km ² (asi dvě třetiny území ČR)
Počet obyvatel:	asi 3,8 mil. (méně než polovina ČR)
Jazyk:	bosenština, chorvatština, srbština
Náboženství:	sunnitský islám 44 %, pravoslaví 33 % katolictví 15 %, ostatní 8 %
Státní zřízení:	Parlamentní republika uplatňuje se zde velmi specifický, složitý a těžko klasifikovatelný systém republikánské vlády, který je silně decentralizovaný (čtyřstupňový) a kombinuje prvky federativního i konfederativního uspořádání. V zemi jsou na celostátní úrovni dva zákonodárné sbory s vyrovnanými pravomocemi, exekutivu má v gesci vláda a kolektivní hlava státu. Uplatňují se prvky konsociační demokracie, stát je navíc pod jistou mírou mezinárodního dohledu v podobě Vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu, kterého jmenuje Řídící výbor Rady pro implementaci míru, jež vznikla na základě Daytonské dohody roku 1995.

VYBRANÉ PROJEKTY

Zavedení ekologického chovu včel

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Svět jako domov, o.p.s.	Bosna a Hercegovina	Sarajevo	2008—2010

Popis mise:

Na sklonku roku 2008 byla podepsána smlouva s Ministerstvem zemědělství České republiky na realizaci projektu „Zavedení ekologického chovu včel“. Spolupracujícími subjekty v Bosně a Hercegovině byly vybrány Nadace MOZAIK ze Sarajeva a Sdružení pro návrat uprchlíků FENIX z Derventy. Jedná se o vybudování cca 50 včelínů s tím, že včelaři – začátečníci projdou teoretickou i praktickou výukou, která jim umožní získat základní znalosti a pak jim budou rozděleny úly, podle dohody od cca 5 do 50 úlů se včelstvy. V prosinci roku 2008 byly pouze podepsány smlouvy, teprve v roce 2009 se rozvinula spolupráce.

V roce 2010 se zapojil do odborné práce ing. Aleš Mikšátko, učitel včelařství z Českých Budějovic, který podnikl několik pracovních cest do Bosny a Hercegoviny a navštívil včelíny v Šekovići i Bosanské Posavině, kde byla místním včelařům přeložena studie o léčení včel v ekologických chovech a byla probrána možnost certifikace medu.

V létě roku 2010 bylo zjištěno, že projekt neprobíhá takovým tempem, aby mohl být do konce roku 2010 ukončen, proto bylo přikročeno k možnosti rozšířit včelstva i do dalších dvou oblastí, které jsou pro chov včel vhodná. Dalším z důvodů bylo i důsledné dodržování principu podělení dotacemi všechna tři etnika. Proto bylo 400 včelstev darováno muslimské komunitě v Kladnji a 200 včelstev chorvatsko-srbské komunitě v Bosanské Posavině. Pro bosenského partnera, Nadaci Mozaik, byl původní plán 3 000 včelstev snížen na 2400.

Z toho je část umístěna na stanovišti bývalých kasáren na Bišinė, další pak v jednotlivých včelínech po cca 100 včelstvech u jednotlivých včelařů kooperantů. Na Bišinė je také umístěno včelařské centrum, kde se buduje expediční a laboratorní provoz.

Rozpočet: 15 000 000 Kč.

Zdroje:

Svět jako domov o.p.s. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.svet-domov.org/index.php?stranka=chovvcel>

Projekty ZRS v gesci MZe realizované v letech 1996 – 2010 [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/122526/Detailni_prehled_projektu___1996_2010.pdf

Odminování Bosny a Hercegoviny

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
International Trust Fund	Bosna a Hercegovina	celé území Bosny a Hercegoviny	1995—2019? (předpoklad)

Popis mise:

Válka přináší oběti. Proč by ale jejími následky měli trpět lidé i v době míru, včetně generace, která ozbrojený konflikt ani nepoznala? Ačkoliv se může zdát, že tento problém na Balkáně patnáct let po válečném konfliktu ztratil svou aktuálnost, je tomu právě naopak. Podle statistik ještě v loňském roce zahynulo na území Bosny a Hercegoviny v důsledku exploze nášlapných min 28 lidí. V roce 2008 byl tento počet více než dvojnásobný. Nášlapné miny dnes pokrývají 1 683 km², tzn. okolo 3,5 % rozlohy země, a přímo ohrožují více než milion jejích obyvatel, celkový počet min se odhaduje na více než 220 tisíc. V letech 1996—2007 si minové dědictví v Bosně a Hercegovině vyžádalo 1 590 obětí. Podle odhadů se zde nachází kolem milionu kusů min a nevybuchlé munice na zhruba 11 000 lokacích. S deminací Bosny a Hercegoviny se začalo ihned v roce 1995. V současné době působí v zemi 36 akreditovaných organizací specializujících se na tuto činnost.

Česká republika finančně podpořila projekty pořádané organizací International Trust Fund. I přesto, že Bosna a Hercegovina má dnes jeden z nejlepších systémů odminovávání na světě, nelze předpokládat, že do pár let bude území zbaveno min úplně. Kromě největšího problému při deminaci, který představuje skutečnost, že většina minových polí není řádně popsána, se musí organizace potýkat také s úbytkem peněz věnovaných na tuto činnost. Bosna a Hercegovina by tak měla být podle posledních plánů „vyčištěna“ nejdříve v roce 2019. Podle mezinárodních organizací zemře ročně na světě 5 400—6 800 lidí na následky exploze nášlapných min. Základním kamenem mezinárodního úsilí k ukončení utrpení a obětí způsobených protipěchotními minami je Úmluva o zákazu použití, uskladňování, výroby a transferu protipěchotních min a o jejich likvidaci, známá též jako Ottawská úmluva. K 1. dubnu 2009 přistoupilo k Ottawské úmluvě 156 států, včetně České republiky. Bohužel největší výrobci a uživatelé nášlapných min, jako jsou USA, Čína, Rusko, dohodu nepodepsaly. Na 4. dubna připadá Mezinárodní den boje proti minám, vyhlášený OSN.

V rámci projektu bylo ze dna řeky Sávy vyzvednuto celkem 150 minometných granátů ráže 60 a 120 mm a dalších kusů munice s čistým obsahem cca 200 kg trhaviny. Kromě dvou kusů z 2. světové války veškerá ostatní munice pochází z války v letech 1992—95. Nalezená munice byla předána Ozbrojeným silám (armádě) Bosny a Hercegoviny, jejíž příslušníci provedli její zničení ve vojenském polygonu.

Odminování významně přispělo procesu obnovy dopravní funkce řeky Sávy a bylo vysoce oceněno bosenskohercegovskými partnery. Hlavním partnerem byla Státní agentura pro vyšetřování a ochranu (SIPA), která zajišťovala součinnost dalších

relevantních bosenskohercegovských institucí, jako jsou Ozbrojené síly Bosny a Hercegoviny, Ministerstvo bezpečnosti Bosny a Hercegoviny, Federální správa civilní ochrany, hraniční, kantonální a místní policie, a další.

Rozpočet: V letech 2009—2010 přispěla ČR částkou 3 970 250 Kč.

Zdroje:

Elitní potápěči z Brna pojedou do Bosny. Odmínovat Sávu. ČT. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/192314-elitni-potapeci-z-brna-pojedou-do-bosny-odminovat-savu/>

Mediafax News. Odmínování Bosny a Hercegoviny potrvá ještě deset let. [online].

Dostupné z WWW: <http://www.mediafax.cz/zahranici/2849174-Odminovani-Bosny-a-Hercegoviny-potrva-jeste-deset-let>

MZV ČR. Přehled projektů ZRS ČR v Bosně a Hercegovině [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/bosna_a_hercegovina/prehled_projektu_zrs_cr_v_bosne_a.html

MZV ČR. Úspěšně zakončen projekt odminování části dna řeky Sávy [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/sarajevo/cz/rozvojova_spoluprace/oslatni_projekty/uspesne_zakoncen_projekt_odminovani.html

NOVÁKOVÁ, Martina. Bosna a Hercegovina – prioritní země české rozvojové spolupráce [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/sarajevo/cz/rozvojova_spoluprace/oslatni_projekty/uspesne_zakoncen_projekt_odminovani.html

PJATÁK, Marek. Příslušníci Záchranného útvaru HZS ČR pomáhali policejním potápěčům a pyrotechnikům při odminovávání řeky Sávy v Bosně a Hercegovině. Pozary.cz [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.pozary.cz/clanek/70940-prislusnici-zachranneho-utvaru-hzs-cr-pomahali-policejnim-potapecum-a-pyrotechnikum-pri-odminovavani-reky-savy-v-bosne-a-hercegovine/>

ŠTEFLOVÁ, Lenka. Čistá Bosna a Hercegovina do roku 2019? [online]. [26. 11. 2013]

Dostupné z WWW: <http://www.portabalkanica.eu/media/soubory/archiv-clanku/steflova2.pdf>

Modernizace a uvedení řídicích systémů, povrchový důl PK Dubrave 1. a 2. etapa

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Severočeské elektrotechnické závody, a.s., Chomutov a ZAT, a.s., Příbram	Bosna a Hercegovina	Jižně od obce Tuzla	1998—2005 (1. etapa) 2006—2010 (2. etapa)

Popis mise:

Cílem projektu bylo uvedení nejmodernějších technologií do praxe, které by výraznou měrou pomohly zmodernizovat těžbu uhlí pro tepelnou elektrárnu Tuzla. Nasazení řídicích automatů mělo vést k odstranění vysoké poruchovosti na transportních systémech z důvodu zastaralosti zařízení a zajištění maximální efektivity těžby uhlí. V rámci projektu byla provedena kompletní dodávka a montáž automatických systémů a zpracování potřebné dokumentace a vyškolení potřebného personálu a další přenos know-how. Projekt realizovaly Severočeské elektrotechnické závody, a.s., Chomutov (SEZ), následně převzala realizaci společnost ZAT, a.s., Příbram, která byla v projektu jedním ze subdodavatelů a která převzala společnost SEZ.

Nejprve byl zaměřen na obnovu a zprovoznění těžby uhlí na povrchových dolech Šikulje a Dubrave, které zajišťují uhlí pro tepelnou elektrárnu v Tuzle. Tato činnost v podstatě pokračuje dodnes.

Druhá etapa projektu automatizace řídicích systémů dolu Dubrave byla zahájena v roce 2006 a ukončena v roce 2010. Projekt navázal na předchozí projekty poválečné obnovy dolů podporovaných ČR v rámci Program obnovy Balkánu a Zahraniční rozvojové spolupráce. Cílem 2. etapy bylo opětovné zprovoznění a modernizace zařízení povrchových dolů Šikulja a Dubrave, které zajišťují provoz tepelné elektrárny v Tuzle, po zprovoznění dolů pak zavedení nejmodernější techniky využívané i v ČR. Nasazením řídicích automatů, které odstraní vysokou poruchovost na transportních systémech z důvodu zastaralosti, pak došlo k zajištění maximální efektivity těžby uhlí s důrazem na zajištění ekologických aspektů při těžbě.

Rozpočet 2. etapa 29 mil. Kč.

Zdroje:

BŘICHÁČKOVÁ, Věra. Balkán a česká zahraniční rozvojová spolupráce. [online]. [26. 11. 2013]

Dostupné z WWW: <http://ihned.cz/c1-38722480-balkan-a-ceska-zahranicni-rozvojova-spoluprace>

MZV ČR. Přehled projektů ZRS ČR v Bosně a Hercegovině [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/bosna_a_hercegovina/prehled_projektu_zrs_cr_v_bosne_a.html

PK Dubrave:Ugalj po planu [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW:

<http://www.zivinice.ba/vijest-2621-PK-Dubrave-Ugalj-po-planu>

Zpráva z evaluace projektů rozvojové spolupráce ČR a SR v Bosně a Hercegovině. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/file/751935/BOSNIA_H_hodnotiaca_sprava_DDC_final.pdf

PK Dubrave:Svečani ispračaj u mirovinu [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.zivinice.ba/vijest-4438-PK-Dubrave-Svecani-ispracaj-u-mirovinu>

Rudnik Dubrave izdvojiti iz Kreke [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.zivinice.ba/vijest-4825-Rudnik-Dubrave-izdvojiti-iz-Kreke>

Zdroje fotografií:

Svět jako domov o.p.s. [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.svet-domov.org/index.php?stranka=chovvcel>

MZV ČR. Úspěšně zakončen projekt odminování části dna řeky Sávy [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/sarajevo/cz/rozvojova_spoluprace/oslatni_projekty/uspesne_zakonceni_projekt_odminovani.html

Elitní potápěči z Brna pojedou do Bosny. Odminovat Sávu. ČT. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/192314-elitni-potapeci-z-brna-pojedou-do-bosny-odminovat-savu/>

PJATÁK, Marek. Příslušníci Záchraného útvaru HZS ČR pomáhali policejním potápěčům a pyrotechnikům při odminování řeky Sávy v Bosně a Hercegovině. Pozary.cz [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/70940-prislusnici-zachranneho-utvaru-hzs-cr-pomahali-policejnim-potapecum-a-pyro-technikum-pri-odminovavani-reky-savy-v-bosne-a-hercegovine/>.

PK Dubrave:Ugalj po planu [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.zivinice.ba/vijest-2621-PK-Dubrave-Ugalj-po-planu>

PK Dubrave:Svečani ispračaj u mirovinu [26. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.zivinice.ba/vijest-4438-PK-Dubrave-Svecani-ispracaj-u-mirovinu>

Rudnik Dubrave izdvojiti iz Kreke [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.zivinice.ba/vijest-4825-Rudnik-Dubrave-izdvojiti-iz-Kreke>

PRACOVNÍ LISTY

- 1) Zaznačte na mapě Evropy, kde se nachází Bosna a Hercegovina.
A dále všechny státy, které byly součástí Jugoslávie s jejich dnešními hlavními městy.

- 2) Do slepé mapy zakreslete:

- řeky Sáva, Vrbas a Neretva
- celky, ze kterých se stát skládá: federace Bosny a Hercegoviny, Republiku Srbskou a distrikt Brčko
- Dinárské hory
- města: Mostar, Tuzla, Sarajevo, Banja Luka

3) Bosna a Hercegovina má unikátní státní zřízení, stát se skládá ze tří rozdílných celků. Toto rozdělení je částečně zapříčiněno i složením obyvatelstva, které v tomto státě žije. Vyjmenujte tři rozdílné majoritní etnika a náboženství, které vyznávají.

---

4) Doplňte základní údaje:

	Bosna a Hercegovina
počet obyvatel	
úřední jazyk	
náboženství	
rozloha	

5) Vysvětlete, jaké události (historické milníky pro BaH) se odehrály v následujících letech:

15. století: _____

1878 _____

1913 _____

6) Doplňte následující tvrzení:

Díky _____ terénu převažuje v zemědělství převážně _____ výroba, chovají se _____.

Zaměstnanost v tomto sektoru je jednou z _____ v Evropě, pracuje v něm 20 % obyvatel. Průmysl byl velmi zasažen _____.

Dnes prosperují pouze následující odvětví: _____

Země má také velký potenciál v _____, díky své panenské přírodě. V jeho plném rozvoji ovšem brání _____ některých turisticky významných oblastí – jako jsou třeba kaňony řek, nebo špatná _____ o dálnicích v BaH téměř nelze mluvit.

7) Od skončení občanské války v roce 1995 spolupracují s BaH další státy, které zemi pomáhají s poválečnou obnovou. Důležitým hráčem mezi těmito státy byla a stále je ČR, i když většina států pomoc ukončuje, ČR stále zůstává důležitým partnerem v zemi a realizuje zde své rozvojové projekty v rámci programu Zahraniční rozvojové spolupráce. Česká pomoc Bosně a Hercegovině směřuje hlavně do následujících oblastí.

Oblasti:

PRACOVNÍ LISTY – BOSNA A HERCEGOVINA – ŘEŠENÍ

1) Zaznačte na mapě Evropy, kde se nachází Bosna a Hercegovina. A všechny státy, které byly součástí Jugoslávie s jejich hl. městy.

2) Do slepé mapy Bosny a Hercegoviny zakreslete:

3) Bosna a Hercegovina má unikátní státní zřízení, stát se skládá ze tří rozdílných celků. Toto rozdělení je částečně zapříčiněno i složením obyvatelstva, které v tomto státě žije. Vyjmenujte tři rozdílné majoritní etnika a náboženství, které vyznávají.

Bosňáci 44 % vyznávající islám, Srbové 31 % – pravoslavní a Chorvaté 17 % – křesťané, katolíci.

4) Doplňte základní údaje

	Bosna a Hercegovina
počet obyvatel	cca 3,8 mil.
úřední jazyk	bosenština, chorvatština, srbština – – jde o ten samý jazyk
náboženství	sunnitský islám 44 %, pravoslaví 33 %, ka- tolictví 15 %, ostatní 8 %
rozloha	51 129 km ²

5) Vysvětlete, jaké události (historické milníky pro BaH) se odehrály v následujících letech

15. století – území dnešní BiH dobývají Turci a na dalších 400 let přechází pod nadvládu Osman-
ské říše

1878 – Konání Berlínského kongresu, kde bylo mj. rozhodnuto, že území BiH bude nově spadat
pod nadvládu Rakouska-Uherska

1913 – dne 28. 6. 1913 byl v současném hlavním městě Sarajevu zavražděn následník rakou-sko-
uherského trůnu František Ferdinand D'Este, což posloužilo jako záminka k zahájení první
světové války.

6) Doplňte následující tvrzení:

kopcovitému terénu; živočišná výroba; ovce, kozy a skot; nejvyšších v Evropě; válkou; dřevařský,
kožedělný, papírenský a oděvní odvětví; cestovním ruchu; zaminování; silniční síť.

7) ... Česká pomoc Bosně a Hercegovině směřuje hlavně do následujících oblastí:

rozvoj venkova, zemědělství, zásobování vodou, sanitace a životní prostředí.

POZNÁMKY

KDE A JAK ČESKÁ REPUBLIKA POMÁHÁ BOSNA A HERCEGOVINA

Projekt „Kde a jak Česká republika pomáhá“ je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Více informací a příkladů projektů rozvojové spolupráce naleznete na webových stránkách projektu „Kde a jak Česká republika pomáhá“:

<http://geoinformatics.upol.cz/app/rozvoj/>

Autor: Mgr. Jiří Pánek (jiri.panek@upol.cz)

Spoluautor: Mgr. Michal Rigel

Pracovní listy: Bc. Marcela Fiedorová a Mgr. Eva Málková

Grafické zpracování: MgA. Iva Hrubošová

Vydala: Katedra rozvojových studií,
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
(development.upol.cz)

Neprošlo jazykovou korekturou.

Zdroje satelitního snímku: Esri, USGS

Olomouc 2013

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Projekt je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

